

ГЛОБАЛНИ ТЕНДЕНЦИИ В КАДРОВТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ТАЕКУОНДО WT

Илия Димитров

Българска федерация по Таекуондо – стил WT

ORCID

Iliya, Dimitrov - <https://orcid.org/0000-0003-4979-5409>

РЕЗЮМЕ

Разглеждането на Таекуондо WT като самостоятелна система е под постоянно влияние на вътрешни и външни взаимодействия, които я видоизменят с бърз темп. Значителна част от тези влияния са резултат от възгледи и дейности на експерти. Тяхната роля и значение е осезаема, а самите те са разглеждани като най-ценния ресурс за развитието и управлението на Таекуондо WT в глобален план. Ето защо с цел изучаване и анализиране на тези процеси бе проведено проучване с международни експерти (експертна оценка) в управлението на корейското бойно изкуство. Приложението му не само разкрива особености на фактическото кадрово осигуряване на Таекуондо WT, но и способства за открояването на важни маркетингови аспекти в неговото по-нататъшно развитие.

Ключови думи: спорт, таекуондо WT, маркетинг, кадрово осигуряване

GLOBAL TRENDS IN HUMAN RESOURCES FOR TAEKWONDO WT

Iliya Dimitrov

Bulgarian Taekwondo Federation

ABSTRACT

Consideration of Taekwondo WT as autonomous system is under constantly influence of internal and external synergies, which modify it with rapid pace. A significant part of those influences is result of expert's opinions and activities. Their role and importance are tangible and the experts are considered as the most valuable resource for the development and management of Taekwondo WT globally. Therefore, in order to study and analyze these processes, a research with international experts (expert assessment) was conducted related to the management of the Korean martial art. Its application not only reveals the peculiarities of the actual staffing of Taekwondo WT, but assist to highlight important marketing aspects of its further development.

Keywords: sport, taekwondo WT, marketing, human resources

ВЪВЕДЕНИЕ

В глобален мащаб спортът е съществена част от обществото. Със своята привлекателност и разрастващи се социални и икономически функции той се развива прогресивно, динамично и е в основата на формирането на социума и личността.

В налаганите европейски политики, стратегии и програми спортът се разглежда като средство за постигане на социално-отговорна ангажираност и привличане на повече граждани в активно участие в двигателни дейности (Драганов, 2015).

Управлението и развитието на Таекуондо WT в глобален аспект има специфика от гледна точка на политика, организационна структура, традиции, постижения, популярност и обществена значимост.

Във всяка страна са налице приоритети на основните структурно-функционални подсистеми, свързани с управлението и развитието както на Таекуондо WT, така и на физическо възпитание и спорт за отделните социално-демографски групи на населението (Найденев, 2012).

В голяма степен различията в управлението и развитието на Таекуондо WT в отделните държави се определя от въздействието на фактори като: правно-нормативна уредба; компетентността на държавните (публичните) органи; изграждането и поддържането на отношения между отделните институции (държавни, общински и обществени); ресурсното осигуряване; ценности, традиции и културата като фактори за развитие Таекуондо WT; налаганите социални политики; наднационални влияния (в т.ч. приложение на политики на ЕС, ООН и др.); икономическо състояние и др.

Разглеждането на Таекуондо WT като самостоятелна система е под постоянно влияние на вътрешни и външни взаимодействия, които я видоизменят с бърз темп. Значителна част от тези влияния са резултат от възгледи, схващания и дейности на експерти. Тяхната роля и значение е осезаема, а самите те са разглеждани като най-ценния ресурс за развитието и управлението на Таекуондо WT. Налагането на маркетинговия подход за изучаване, анализиране и управление на тези процеси е напълно обосновано (Делева, Цолов, 2010; Димитров, 2012; Драганов, Илиева, 2016). Приложението му не само би дало ясна картина за фактическото кадрово осигуряване на системата, но и би способствало за открояването на важни маркетингови аспекти за нейното по-нататъшно развитие (Шиева, 2016). Ето защо си поставихме за **цел** да проучим профила на международни експерти като важен ресурсно-осигуряващ фактор за развитието на Таекуондо WT като самостоятелна система в глобален аспект.

МЕТОДИКА

За реализиране на целта изготвихме специализирана експертна карта, включваща 27 показателя, от които 22 от затворен тип (от тях 13 с повече от един възможен отговор) и 5 отворени въпроса в следните направления:

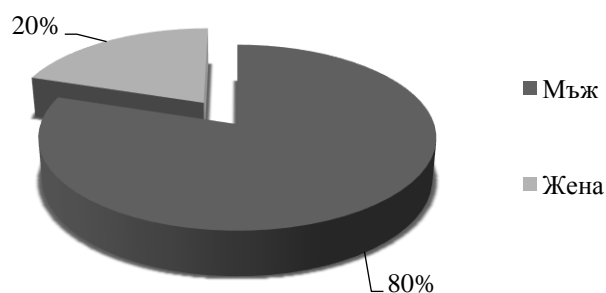
- ✓ Профил на международните експерти по Таекуондо WT.
- ✓ Експертна оценка на основни маркетингови аспекти/тенденции в развитието на Таекуондо WT в глобален аспект.

В проучването бяха включени 37 експерти, представители на ръководни органи на международни таекуондо организации (представители на ръководството на международни организации по Таекуондо WT; председатели на национални федерации по таекуондо WT; членове на управителните съвети на федерации по таекуондо WT; мениджъри, членове на национални и международни съдийски комисии по таекуондо WT). Включването на експерти е преднамерено (не анонимно) и се основава на обособяването на целева група на неслучаен принцип. Резултатите бяха обработени съобразно утвърдена статистическа процедура с изведен относителен процентен дял на отговорите с помощта на статистическата програма “SPSS 19 for Windows”.

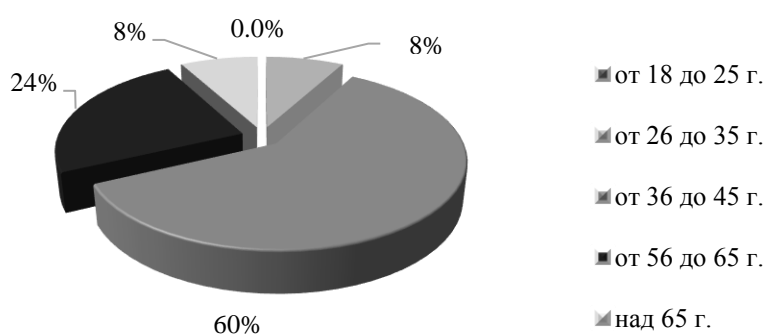
РЕЗУЛТАТИ

В направеното експертно проучване, свързано с възможности за оптимизиране мениджмънта и развитието на Таекуондо WT, беше проведен задълбочен анализ на становището на международни експерти в сферата на спорта. Анализът на резултатите подчертава силно изразен процент на мъжете, ангажирани с развитието на Таекуондо WT, от което можем да заключим, че наличието на този факт е породено от естеството и характера на спорта (80% от експертите са от мъжки пол, 20% – от женски) (Фигура 1). Специфичните физически натоварвания, необходимите качества и натурата на Таекуондо WT глобално ангажират повече мъже в сравнение с жените. Данните от допитването ни водят до заключение, че както в световен, така и в национален мащаб е необходимо да се изгради и приложи трайна политика и стратегия за привличане на повече практикуващи Таекуондо WT от женски пол. Международният олимпийски комитет предлага проект за равенство между половете, но по данни на организацията от 2019 г. в структура ѝ 77% от членовете са мъже, а едва 23% са от женски пол (Katsarova, 2019). Статистиката показва драстични разлики в съотношението мъже – жени, както и намалени възможности на жените – спортни експерти, да внасят предложения и да вземат решения в организацията. Олимпийските игри в Лондон през 2012 г. са първите Игри, в които жени вземат участие във всеки спорт от форума. Над 4700 са състезателите от женски пол през 2016 г. в Рио де Жанейро, което се равнява на 45% от участниците в Игрите.

От Олимпийските игри през 2000 г. Сидни, Австралия, Таекуондо WT е представено с 4 мъжки и 4 женски категории, а по време на Игрите през 2016 г. Таекуондо WT е един от малкото спортове, в който броят на участниците и съдиите от двата пола е равен, което е в унисон с политиката на Международния олимпийски комитет за еднакви възможности за представяне на мъжете и жените в най-значимия спортен форум в света.

Фигура 1. *Разпределение по пол*

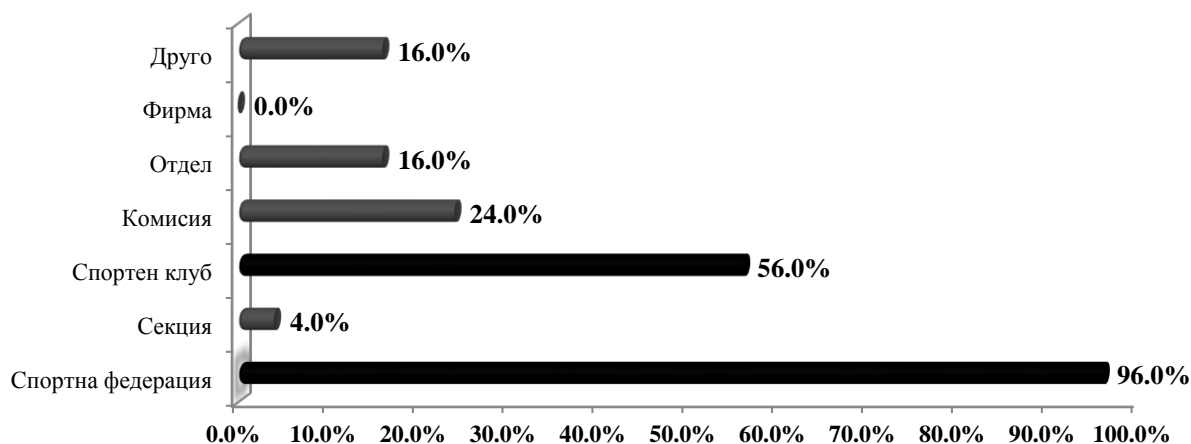

Фигура 2. *Разпределение по възраст*

Възрастовото разпределение на международните експерти, включили се в допитването, е изложено на Фигура 2. С най-висок процентен дял е показателят, обединяващ експертите във възрастовия диапазон от 36 до 45 г. – 60%. Можем да изтъкуваме, че лицата са достатъчно достоверен източник на информация предвид годините си и опита в сферата, която имат. Резултатите са обосновими предвид фактологичните събития за набирање на популярност на Таекуондо WT от 2000 г. – официалното представяне на спорта като част от Олимпийските игри в гр. Сидни, Австралия, динамичния процес на развитие и популяризиране на спорта от Световната федерация по Таекуондо, промяната в икономическата и политическата обстановка през последното десетилетие на XX в. в много държави и създаването на възможности за личностна изява и практикуването на нетрадиционни спортове. В изследването се включиха и голям брой (24%) експерти на възраст от 56 до 65 г., което кореспондира с дългогодишен опит в сферата, същественото и детайлно познаване на спорта. Драматично по-малко са лицата на възраст от 26 до 35 г. (8%) и тези над 65 г. (8%) в експертното проучване.

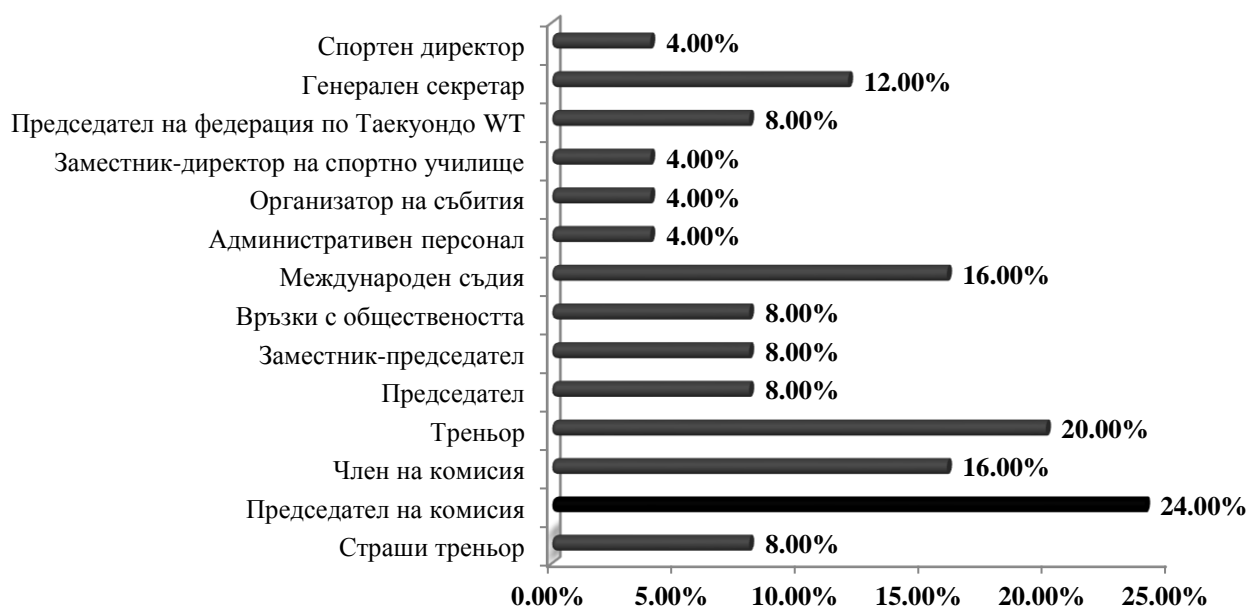
92% от включилите се лица в експертното допитване са завършили висше образование, което кореспондира с богат капацитет и набор от знания за успешно включване в управленските и педагогическите процеси в сферите на Таекуондо WT. Висшето образование на лицата предполага тяхната висока квалификация, придобити специфични умения, които да бъдат приложени в организационните процеси на структурите, в които експертите са включени.

Фигура 3. „Разпределение по ангажираност с участие в дейност“ допълва профила на експертите. Почти всички анкетирани лица (96%) извършват дейност в националната си федерация по Таекуондо. Високият коефициент дава надеждност на текущото проучване. Видно от фигурата можем да направим извода, че над половината експерти съчетават изпълнение на дейности както във федерацията по Таекуондо, така и в спортните клубове. Ангажираността в две различни по типология, обхват и специфика структури в една сфера и съвместяването на длъжностите кореспондират с високо ниво на организационно-управленски способности, последователност и целенасоченост. Изследването показва, че анкетираните са професионално реализирани в Таекуондо WT, като повечето от лицата изпълняват поне две длъжности.

Фигура 3. *Разпределение по ангажираност с участие в дейност*

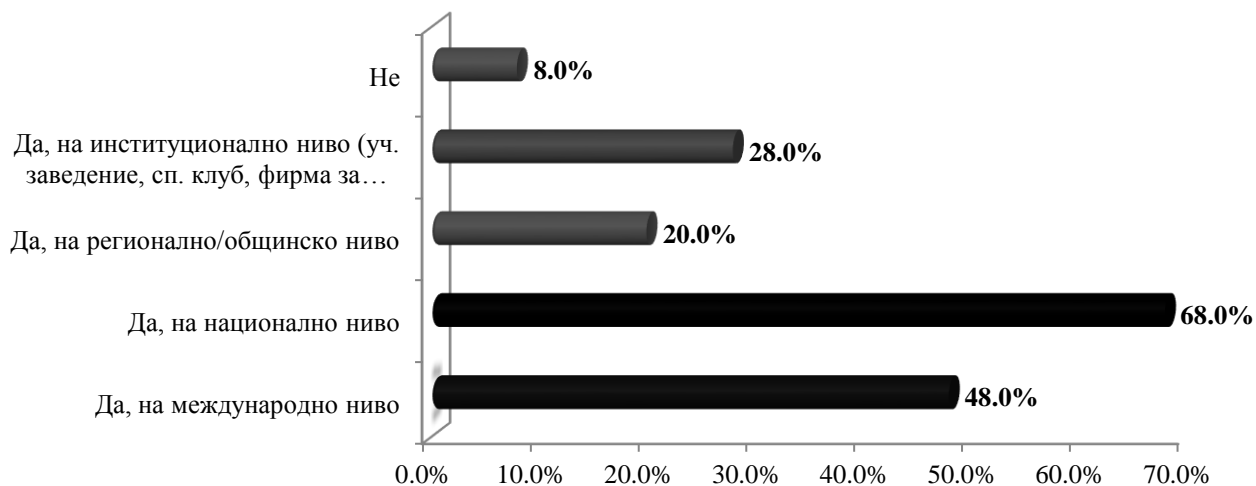
Разнородността на заеманите длъжности от експертите, участващи в допитването, разкрива възможности за по-широкообхватно разглеждане на изложения казус (Фигура 4). 40% от анкетираните членуват или председателстват в определена комисия. Резултата свързваме с възможностите на експертите да познават в детайли особеностите на комисията, в която изпълняват длъжността си, и способност за вземане на градивни решения. Висок е и процентът на лицата, изпълняващи треньорска и съдийска дейност, което ни позволява да получим професионално мнение от спортносъстезателно гледище в направеното експертно проучване.

Фигура 4. *Разпределение по заемана длъжност в областта на спорта*

Повечето от експертите са с дълъг период ангажираност с Таекуондо WT – 52% от 11–20 г. и 28% над 20 г. Дългогодишният опит в направлението е дало възможност на анкетираните да преминат през трансформация на спортната политика, свързана в сферата, промяна в целите и методите за достигането им, модифициране предвид текущите икономически и социални фактори и т.н. Експертите с продължителен стаж в Таекуондо WT познават сферата задълбочено, запознати са с причинно-следствените връзки, породени от управленските решения и резултатите от тях, свидетели са на видоизменението на сферата в унисон с модерните тенденции. Дългогодишното познание на спорта от експертите съществено допринася за достоверността на проучването. Показанията от 11 до над 20 г. сами по себе си обхващат продължителни периоди, наситени с редица икономически и социални феномени, акцентиращи върху развитието на спорта. През 2000 г. в гр. Сидни, Австралия, Таекуондо WT в състезателната си дисциплина *Kyonggi* е представен за първи път като официален спорт в Олимпийските игри. От тогава до днес състезателният правилник в дисциплината е променян 18 пъти (последна промяна 01.10.2020 г.). Фактологията показва динамично адаптиране на спорта както към изискванията на Международния олимпийски комитет, така и към тези на потребителите. Голяма част от експертите, участващи в допитването, са преки свидетели на настъпилите промени и адаптирането на Таекуондо WT към актуализациите. Поради това смятаме, че тяхното мнение е от изключителна важност за целите на нашето проучване.

Едва 8% от анкетиранияте не са разработвали документи, свързани с политики в областта на Таекуондо WT (Фигура 5). Ниският показател сочи, че значително по-голямата част от експертите са излагали своите възгледи и идеи за изграждане на стратегия и политика за развитие на спорта.

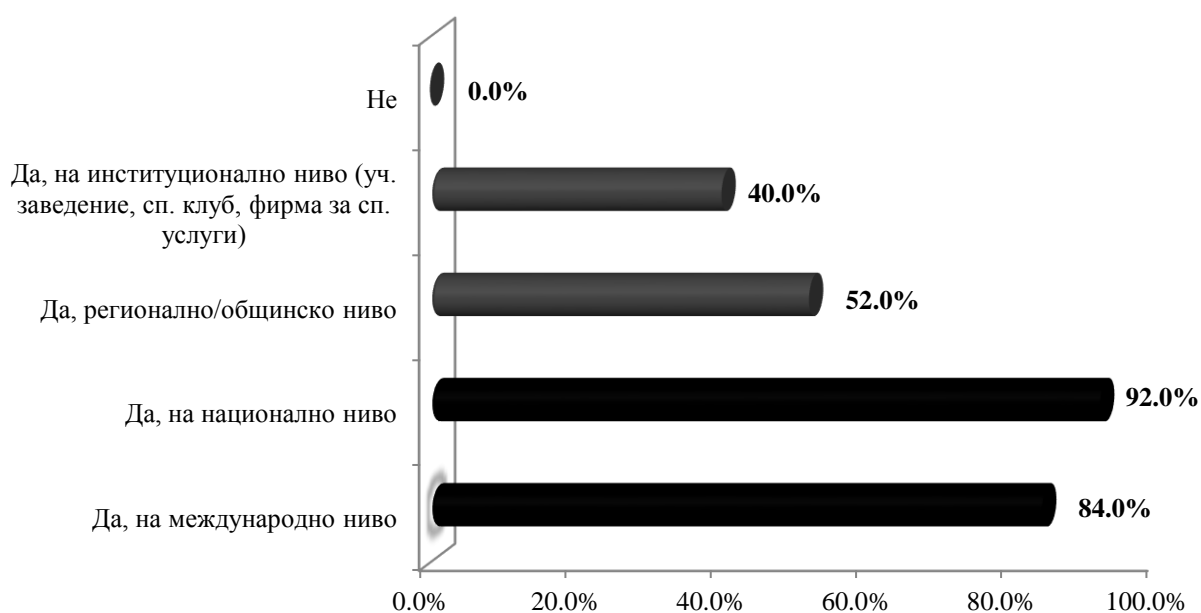

Фигура 5. *Разпределение по ангажираност в изработването на документи, свързани с реализирането на политики в областта на спорта*

С най-високо процентно съотношение спрямо останалите е реализирането на политики на национално ниво – 68%. Показателя можем да обвържем с тясната ангажираност на експертите в спортните клубове и местната федерация, които се съобразяват с възможностите, предоставени от държавните институции и закона за спорта в страната. Високият процент (48%) ангажираност на експертите с разработването и реализирането на международни политики кореспондира с ясно изразено желание за затвърждаване позицията на Таекуондо WT като социално-ориентирана система сред обществото.

Мениджмънтът разглежда спортното събитие като основен продукт на спорта. Чрез успешното му реализиране организаторът и потребителите задоволяват различни потребности. От края на XX в. поради редица политически, икономически и социални процеси се стигна до комерсиализация на спорта, в резултат на което се организират и провеждат голям брой форуми с различни спортносъстезателни и образователни цели. Сферата на Таекуондо WT също е засегната от масовизацията – провеждат се все повече състезания, разкриващи възможности за висока достъпност и включване на голям брой участници в широк възрастов диапазон. Провеждат се ежегодни обучителни курсове за треньори, технически лица, състезатели, съдии и др. Спортните прояви във формат състезания, семинари, викторини, лагери и други успешно се използват в маркетинговата стратегия на организациите за представяне на определени продукти, насочени към

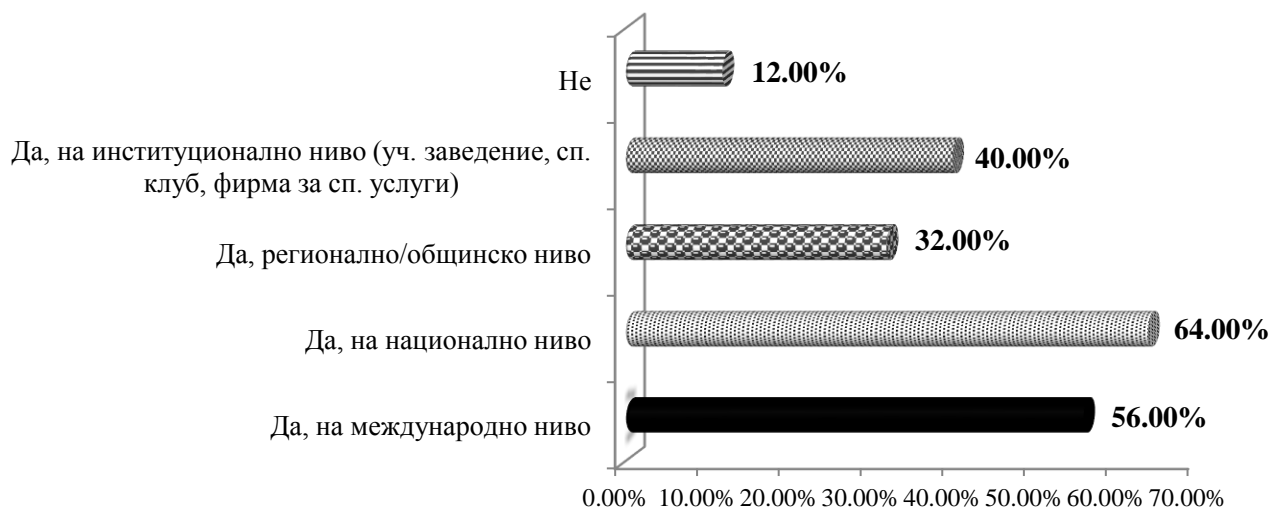
конкретни потребители. Друг основен фактор за увеличаване на броя, типа и обхвата на спортни прояви е високият потребителски интерес, което създава предпоставки за широка публичност и възможности за реклама на продуктите на организацията. Масово допитаните лица са били ангажирани със спортни прояви и събития в национален мащаб – 92%, 84% са извършвали дейности по организация и провеждане на спортни форуми с международна значимост и обхват (Фигура 6). Двата показателя засвидетелстват силната ангажираност на експертите и една от посоките на стратегическо развитие на Таекуондо WT повсеместно – използване на спортните прояви като платформа за осъществяване на заложените цели, достигане до по-голям кръг от потребители, представяне на спортните продукти и реализирането им на пазара и т.н.

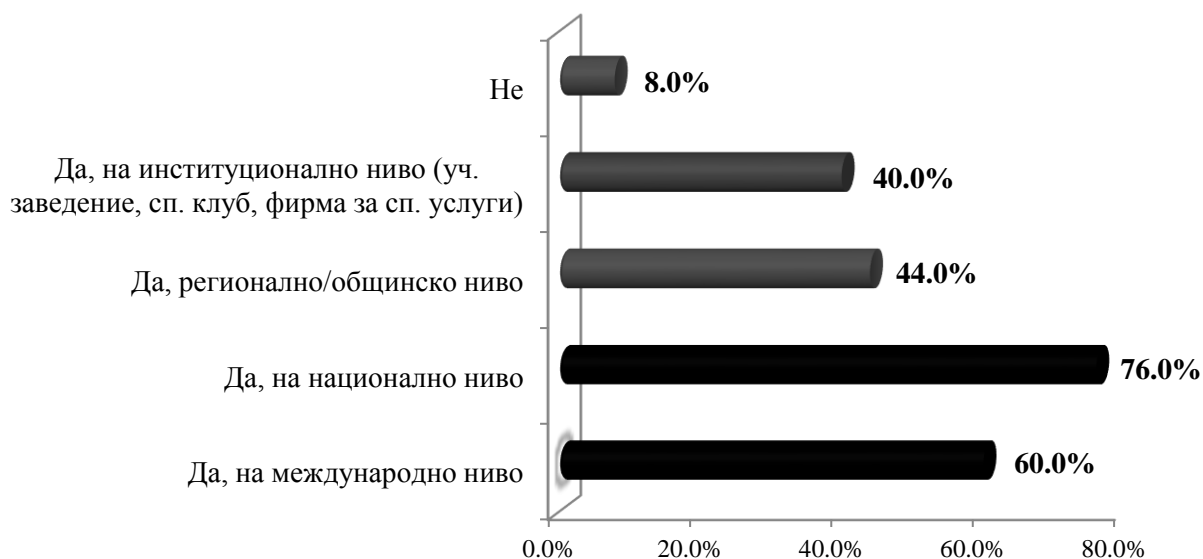
Фигура 6. *Разпределение по ангажираност с дейност към спортно събитие/състезание*

Висок е индексът на експертите, ангажирани със спортни прояви на регионално/общинско ниво – 52%, което акцентира върху осъществяване на локална политика в конкретен ареал. Можем да свържем показателя с насочване дейностите на спортните организации към работа със социална група в неравностойно положение, локализирана в определен регион. Известни са голям брой световно утвърдени спортисти, които са родени и израснали в по-слабо развити икономически региони, но вследствие на подготовка в местния спортен клуб или федерация успяват да се реализират като спортисти и достигат до елита в своето направление. Прилагането на спортната политика в конкретен регион носи своята специфика и особености, подчинени на философията на местната власт, културни особености и традиции.

Висок е процентът, свързан с тези от експертите, които участват в разработването на програми и реализирането на проекти на международно ниво (Фигури 7 и 8).

Фигура 7. Разпределение по ангажираност с изготвяне и реализиране по програми в областта на спорта

Фигура 8. Разпределение по ангажираност с изготвяне и реализиране по проекти в областта на спорта

Данните свързваме с доверието на международните организации към анкетираните експерти и техните компетенции. За успешно осъществяване на проекти в интернационален мащаб е необходимо по-дългосрочно ангажиране, засилена комуникация със страните, участници в инициативата, познание и съгласуване на дейностите по проекта с нормативните уредби в съответните държави, активизиране на повече ресурси. Рамките на програмите и завишения контрол изискват от експертите и участниците в проекта стриктност и отговорност в изпълнение на целите на инициативата.

Макар сравнително малко от анкетираните да заявяват, че не са ангажирани с изготвянето и реализиране на програми и проекти, програмният мениджмънт е постоянно развиващо се направление. Чрез него се разкриват възможности за осигуряване на финансиране за изпълнение на дейности, свързани с основните цели на спорта и организациите в сферата. Възможностите за активно включване в държавни и международни инициативи се увеличават. Частният икономически сектор също започна все по-динамично да осигурява финансиране на идеи за справяне със социални предизвикателства. Въз основа на направеното изследване смятаме, че е необходима регулярна информираност на лицата, ангажирани в спортните организации, относно възможностите, които се предоставят на програмно-проектен принцип.

ДИСКУСИЯ

Ролята и значението на маркетинга като подход за изучаване и управление на сложни системи са все по-осезаеми. Приложението му в настоящия труд е насочено към разкриване на ролята и значението на специалисти в развитието и управлението на Таекуондо WT в международен план в ролята им на експерти. Според Н. Делева и Б. Цолов (2010) приложението на маркетинговия подход предоставя възможности за диференциране на важни отношения между субектите и обектите в спорта. Подобна теза е застъпена и в изследването на Н. Атанасова и Д. Илиева (2011), където отношенията и нагласите на респондентите са пречупени през призмата на маркетинга. Посочените изследвания търсят взаимовръзки по оста обект – субект. В допълнение (като ключови системни елементи на Таекуондо WT) направихме опит да изградим профил на експертите като важен основен ресурсно-осигуряващ фактор на Таекуондо WT като самостоятелна система. Допълнихме този процес с включването на показатели, които пряко или косвено влияят върху протичащите в системата процеси. Този подход дава възможност да бъде направен анализ върху основата на влиянието на системообразуващи фактори (кадрови) върху изграждането и развитието на вътрешната среда на Таекуондо WT като самостоятелна система (Славчев, 2009; Сандански, 2010; Димитров, 2012). Резултатите от изследването категорично обосновават тезата, че съчетаването на маркетинговия със системния подход предоставя възможности за по-детайлни и задълбочени анализи на протичащите в Таекуондо WT като система процеси. По този начин изследването очертава не само пътя от формиране на целите на системата до тяхното реализиране, но и процесите по самото създаване в резултат от налагани философии от отделни експерти в ролята им на субекти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Развитието на кадровия потенциал на Таекуондо WT като система през последните години бележи ръст. Изискванията на тази система наложиха обособяването на секторно-специфични направления в професионалната изява на специалистите по Таекуондо WT в глобален мащаб. Разкриват се допълнителни възможности за професионална реализация, развитие на мениджърски умения и натрупване на експертен опит. Въпреки неоспоримия прогрес смятаме, че все още съществуват резерви в кадровото осигуряване на Таекуондо WT като система. Налагането на маркетинговия подход и в частност Relationship marketing в значителна степен би повлияло положително върху изграждането на стабилни връзки между основни елементи на системата. Подобен подход би предоставил допълнителни възможности за стратегическо мислене и ориентация на процесите на управление, в т.ч. и кадровото осигуряване на Таекуондо WT.

Направеното експертно проучване (с международни експерти по Таекуондо WT) на международно ниво очертава основни проблеми, тенденции и възможности в кадровото осигуряване пред Таекуондо WT като самостоятелна система. Приемаме, че то би могло да служи като основа за изграждане на дългосрочна стратегия за глобалното развитие на този спорт. Нещо повече, откритите кадрови проблеми и възможностите за тяхното решаване, разгледани в изследването, представляват ключови маркери в налагането на международна политика в развитието и управлението на Таекуондо WT като система.

Разгледаните тенденции в кадровото осигуряване на Таекуондо WT в глобален/международен план не би следвало да се приемат изолирано, а като част от една по-широка рамка за изграждане на концептуален модел за управление на Таекуондо WT като система.

ЛИТЕРАТУРА

Атанасова, Н., Илиева, Д. (2011). Проучване интереса към масовите спортни прояви, организирани от Българската асоциация „Спорт за всички“ (по примера на „Зимно предизвикателство“) – В: *Спорт и наука*, бр. 4, с. 104-109. // Atanasova, N., Ilieva, D. Prouchvane interesa kam masovite sportni proyavi, organizirani ot Balgarskata Asotsiatsia „Sport za vsichki“ (po primera na „Zimno predizvikelstvo“) – V: *Sport i nauka*, br. 4, pp. 104-109.

Делева, Н., Цолов, Б. (2010). Маркетингът като подход за изследване спортната активност на учениците. *Петти международен конгрес Спорт, стрес, адаптация* – В: *Спорт и наука*, извънреден брой, част II, с. 242–248. // Deleva, N., Tsolov, B (2010). Marketingat kao podhod za izsledvane sportnata aktivnost na uchenitsite. *Peti mezhdunaroden kongres Sport, stres, adaptatsia* – V: *Sport i nauka*, izvanreden broy, chast II, pp. 242-248.

Димитров, В. (2012). Глобализацията в спорта – фактор за промяна на мениджърския подход. *Спорт и наука* – извънреден брой 4. // Dimitrov, V. (2012). Globalizatsiata v sporta faktor za promyana na menidzharskia podhod. *Sport i nauka* – izvanreden broy 4.

Драганов, Г. (2015) *Мениджмънт на проекти в спорта*. Монография. С., НСА Прес. // Draganov, G. (2015) *Menidzhmant na projekti v sporta*. Monografia. S., NSA Pres.

Драганов, Г., Илиева, Д. (2017). Проучване на доброволчеството при организиране и провеждане на спортно събитие. *Спорт и наука*, бр. 5, София, стр. 178-191. // Draganov, G., Pieva, D. (2017). Prouchvane na dobrovolchestvoto pri organizirane i provezhdane na sportno sabitie. *Sport i nauka*, br. 5, Sofia pp. 178-191.

Найденев, Б. (2012). *Основни фактори на управление на обществените спортни организации в България*. София. // Naydenov, B. (2012) *Osnovni faktori na upravlenie na obshtestvenite sportni organizatsii v Balgaria*. Sofia.

Сандански, И. (2010). Стратегическа избирателност на държавата в спортните политики. *Спорт и наука*, бр. 4, с. 118–136. // Sandanski, I. (2010). Strategicheska izbiratelnost na darzhavata v sportnite politiki. *Sport i nauka*, br. 4, Sofia, pp. 118-136.

Славчев, И. (2009). Експертно проучване на някои фактори на спонсорството в леката атлетика. *Спорт и наука*, 4, София, с. 53–61. // Slavchev, I. (2009). Ekspertno prouchvane na nyakoi faktori na sponsorstvoto v lekata atletika. *Sport i nauka*, 4, Sofia, pp. 53-61.

Ииева, D. (2016) Expert Assessment of The Status and The Development of The “Sport For All” System In The Republic of Bulgaria. *Activities in Physical Education and Sport*. Macedonia, Vol. 6, No. 2, pp. 221-227.

Katsarova, I. (2019). Gender equality in sport: Getting closer every day. EPRS – European Parliamentary Research Service, PE 635.560. Retrieved March 27, 2021, from: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI\(2019\)635560](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_BRI(2019)635560)

Автор за кореспонденция:

Илия Димитров

Българска федерация по Таекуондо – стил WT,

e-mail: iliyadim@abv.bg